

# Rapportage over 2025 van de zusters diaconessen in Rwanda

## Projectnaam: Met zusters werken aan gezond eten

### UITVOERENDE PARTNERORGANISATIE

De Presbyteriaanse Kerk in Rwanda (EPR) richtte op 1 december 1984 samen met een zustergemeenschap uit Amerongen (Nederland) de Rwandese congregatie Abaja Ba Kristo (*Dienaressen van Christus*) op geïnspireerd door de Nederlandse zuster Christine Schipper en de Rwandese pastor Simeon Nzabahimana. De meer dan 40 Rwandese zusters onderhouden nog steeds goede banden met de zusters in Amerongen. Ze werken in het onderwijs, de gezondheidszorg en de landbouw. Op hun demonstratieboerderij kunnen ze mensen trainen en de resultaten van hun landbouwtechnieken tonen.

### DOEL VAN HET PROJECT

Sinds 2023 werken de Rwandese diaconessen in het gebied Rugabano om daar 427 ondervoede kinderen tot 5 jaar weer gezond te krijgen. Hun doel is om het percentage kinderen met groeiachterstand naar beneden te brengen door ouders voorlichting en training te geven op het gebied van landbouw, voeding en gezondheid.

### ACTIVITEITEN IN 2025

#### Welke activiteiten zijn er uitgevoerd met steun van Kerk in Actie?

- 128 moeders en 4 vaders van 132 gezinnen volgden een training in 2025. De trainingen gingen over gezonde voeding, het bereiden van een gezonde maaltijd, opvoeden, landbouw en veehouderij, oplossen van conflicten, sparen en investeren.
- 132 moeders leerden in zelfgroepen samen te werken. Zij gaan daar samen sparen en elkaar ombeurten geld uitlenen en bieden elkaar onderlinge hulp.
- 132 gezinnen kregen persoonlijke begeleiding.
- Elk gezin kreeg groentezaden en voedzame moestuingron, een kippenren met 2 jonge kippen en een schuur voor champignonteelt. Sommigen kregen jonge avocadobomen. Elke zelfhulpgroep kreeg een paar biggen of geitjes om te verzorgen en later mee te fokken voor vlees of verkoop.

#### Hoeveel mensen zijn er betrokken/bereikt?

- In 3 jaar tijd zijn 427 ouders getraind en begeleid. Eén ouder per kind.
- 385 moeders zijn aangesloten bij 14 zelfhulpgroepen van 25 tot 30 personen.
- 397 kinderen zijn regelmatig gecontroleerd op hun ontwikkeling en opgenomen in crèches, die begeleid zijn door de zusters.

#### Wat was het effect van de activiteiten van de zusters?

- De zusters begonnen in 2023 in met 159 families in dorpen waar de ondervoeding het grootst was. In anderhalf jaar tijd daalde het percentage ernstig ondervoede kinderen van 52% naar 14%.
- In 2024 kwamen daar 135 gezinnen bij. In 14 maanden daalde het aantal ernstig ondervoede kinderen van 23% naar 13%.
- In 2025 kwamen er 132 gezinnen bij, waarvan 16% van de kinderen ernstig ondervoed was.
- Na drie jaar zijn 192 kinderen (51 procent) niet meer chronische ondervoed.
- Het aantal ernstig ondervoede kinderen nam af van 159 naar 55
- Het aantal matig ondervoede kinderen nam af van 268 naar 130.

### **Wat zeggen de betrokkenen over de steun die de zusters hen bieden?**

- Moeder Claudette: “Ik geef mijn kinderen nu ook eieren, groenten, aardappelen, bonen, bananen, avocado en kleine visjes. Daardoor is hun gezondheid echt verbeterd en zijn ze goed gegroeid. Ik leerde ook meer over de hygiëne van baby's en doe nu aan gezinsplanning, zodat ik beter voor mijn kinderen kan zorgen.”
- Moeder Felicula: Voor de training waren mijn kinderen steeds ziek. Na training in hygiëne en voeding zorg ik goed voor ze. Nu zijn de meesten gezond, hoewel één van mijn kinderen nog steeds matig ondervoed is. Het heeft me veranderd. Als ik nu geld verdien, denk ik niet direct aan alcohol, maar ik koop ik eerst eten voor mijn gezin.”

### **Zijn er bijzondere mijlpalen of gebeurtenissen geweest?**

- De landbouwkundigen van ABK hebben de afgelopen drie jaren met succes champignon-teelt (oesterzwammen) geïntroduceerd. Dit is een goedkope en snelle manier om het dieet aan te vullen met belangrijke eiwitten en mineralen. Ook de crèches telen champignons.
- Dankzij een gunstige wisselkoers konden er wel 160 biggen in plaats van 54 uitgedeeld worden aan de 14 zelfhulpgroepen.

### **GELEERDE LESSEN IN 2025**

#### **Wat ging goed? Waar willen de zusters mee doorgaan?**

- Samenwerking met de crèches die door ouders zelf aan huis gerund worden op vrijwillige basis was succesvol.
- De samenwerking met de Rwandese overheid en gezondheidswerkers verliep goed. Zij zorgen ook voor bewustwordingscampagnes om ondervoeding te voorkomen.

#### **Wat waren uitdagingen?**

Om iets tegen ondervoeding te kunnen doen, zullen ouders hun gewoonten moeten veranderen. Dat vraagt een verandering van mentaliteit. Het lage opleidingsniveau van de bevolking, de structurele armoede en verschillende religieuze en culturele opvattingen maken dat verandering van mentaliteit een langzaam proces is waar veel geduld voor nodig is. ABK pleit daarom voor het doorgaan met voorlichten, bewust maken en onderwijzen van de bevolking.

#### **Wat waren leerpunten?**

- Ondanks de enorme verbeteringen beseffen de zusters dat er nog veel werk te doen is om ondervoeding en groeiachterstanden helemaal uit te bannen.
- De afgelopen drie jaar is gebleken dat de crèches een belangrijke plek zijn om de ouders te bereiken en de kinderen te monitoren en te ondersteunen in hun groei. De crèches worden deels ook door de overheid ondersteund. Het is goed om hier meer op in te zetten, omdat ouders, overheid, gezondheidswerkers en de zusters elkaar daar goed kunnen samenwerken.

### **VOORUITBLIK NAAR 2026**

- In 2026 krijgen 120 nieuwe ouders de kans om mee te doen aan dit programma om ondervoeding tegen te gaan. De zusters blijven dit werk uitvoeren in hetzelfde gebied (Rugabano) in het westen van Rwanda.
- Vanaf 2026 wordt ingezet op verdere training en ondersteuning van de ouders, die de crèches runnen of bezoeken. Het zijn natuurlijke plekken waar ze elkaar ontmoeten, van elkaar leren en waar hun kinderen goed gevolgd kunnen worden in hun ontwikkeling.

*Bedankt voor de steun vanuit jullie gemeente en voor jullie eigen inzet.*